

YAZAN:

Sami N. Özerdim

hayat ve
kültür

Deneme okullarında neyi deniyoruz. Yöntemleri mi, çocukları mı, öğretmenleri mi? Yazı, bir olayın çerçevesinde bu konuya değiniyor.

D e n e m e

Tırnak yeme

ÇOCUK yavaş yavaş bir yaşına doğru bilinçli davranışlarda bulunmaya başlar. Bu süre üç yaşına kadar sürer. Bu arada tüm bir bilinçlilik söz konusu değildir. İşte bu dönemde çocuklar hep buldukları şeyi ağızlarına götürmek isterler. Tırnaklarını da kemirirler. Üç yaşına kadar parmakları emmek, ya da tırnakları yemek bir dereceye kadar doğal bir olay kabul edilebilir. Çünkü, parmaklar ve tırnaklar çocuğun ağızına en yakın organlarıdır.

Vakaların kimisinde alışkanlıktan başka hiç bir sebep bulunmaz. Ama, bir çoğunda bu alışkanlığın sebepleri çok daha derinlerde araştırılmalıdır. Her insanda çocukluktan kalma bir alışkanlık vardır. Zihnen herhangi bir zorlukla karşılaşınca parmağımızı istemsiz olarak ağızımıza götürürüz. Aynı şey çocuklar için de söz konusudur. Ya dersler zor gelmektedir, ya sınavlar başarılı geçmemiştir, ya da çocuğun sürekli bir zekî olamamak kuşkusu vardır.

Bunun önlenmesi için çocuğun parmaklarına acı, ya da boya sürmek doğru değildir. Çünkü, bu sebebi değil, sonucu tedavi etmektir. Asıl önemli olan, sebebi bulup ortaya çıkararak onun önüne geçebilmektir. Çocuğa güven aşılamak güç, fakat en etkin yoldur. DR. İSMET ERYETİŞİR

Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinden yetişenlerin öğretmen de olacakları düşünülerek - bizim zamanımızda - son yıl pedagoji konferansı konulmuştur. İsmail Hakkı Baltacıoğlu haftada bir saat konferans verirdi. Öğretmen - öğrenci ilişkilerinde nirengi noktaları niteliğini de edindiğim ilkelere birini vermişti: «Sınav, bir barbarlıktır!» diye... Bir ilkeyi de Amerika'da dost olduğum öğretmen-den almıştım: «Öğretmen, çocuk içindir!»

Şinasi Nahit Berker'in şöyle bir sözü vardır: «Gazeteci olunmaz, doğulur!» Bu, hemen her sanat ve meslek için böyledir. Öğretmen vardır, gerçekten bilgilidir de öğretmez, iyi sonuç almaz. Ortaokuldaki Türkçe öğretmemizi unutmuyorum. Bilgili belki pek derin değildi, ama, öğrenciyi lise sınıflarına hazır layıcı bir çabası vardır. Öğretmen vardır, hem bilir, hem de yetiştirebilir. Öğrenci yetiştirilmek, sonra öğrencisinin kendisini de geçtiğini görmek büyük bir haz verir.

DENEME OKULUNDA:

Her ders yılı sonu bir yazı ile eğitim konularına değinmek benim için gereksinme oldu. Olaylar insanı bu konuya itiyor; iş tese de istemese de...

Ankara'nın deneme okulu denilen ilkokullarından birinde geçen bir olayı, öğretmen arkadaşlarımızla anlatmak istiyorum. Dağarcıklarında bulunsun:

Önce, deneme okulunun öteki okullardan ayrıntılı olması gerektiğini birleşelim. Çocuklar sınıfta - bildiğimiz kadarı - gruplara ayrılır; dersi evde hazırlar, sonra sınıfta hazırlıklarını kendi aralarında denetler, en çok beğenilen ödev (onlar buna rapor diyorlar) sınıf önünde okunmaya layık görülür. Eksik de anlatmış olsam genel işlem budur.

Grupun bir başkanı vardır. Bizim anladığımız, çocuklara araştırma ve kendi kendilerini yönetme alışkanlıkları verilebilmektedir. O halde, başkanlık nöbetleşe ya pılacaktır. Nedense, olayın geçtiği sınıfta başkan değişmez gibidir. Çocuğun bir takım üstünlükleri olacaktır ki öğretmen onu tutmaktadır; ama, üstünlük nedenleri arasında, öğretmenin özel görüşlerinin ve ilişkilerinin de bulunduğu çocukların dikkatinden kaçmamaktadır. Çocuk, kimi durumlarda büyüklerden daha dikkatli, daha duyarlıdır. Grupun içindeki bir çocuğun, evde hemen her akşam başkanın ayrıcalıklarından yakındığı ana - babanın da dikkatinden kaçmaz. Bir gün, çocuk eve büyük bir

tepkile döner. Başkan, onu ders aralığında bahçeye çıkarmakla ve «dersini çalışmakla» cezalandırmıştır. Ana - baba, «ceza»nın eski çağlara doğru itilmiş olduğunu, hele deneme okulunun kapısından içeriye girmemesi gerektiğini öne alırlar. Sonra, cezayı veren bir öğrencidir. Demokratik eğitim, birden bir kaç küçük despot yetiştirme yanlışı ne yazık ki. Ana - baba, öğretmene çok nazik bir mektup gönderir ve yalnız kendi çocuklarının değil, başkan rolündeki çocuğun da karşı karşıya kaldıkları kompleks tehlikesine dikkatini çekerler. Öğretmenin tepkisi (evet, tepki!) şöyle olur: İki çocuğu da çağırır, olayı sorar. «Başkan» biraz tevîl yoluna sapar, Öğretmen, «ceza»nın yüzü ne bakmaksızın başkana: «Sen ona bakma; o çalışmaz, sonra sınıfta kalır!» der. Azarlanan çocuk eve gelince, kafasındaki kararı bildirir: «Ben artık o okula gitmem!» Bereket versin ki başka bir ilkokulun «Öğretmen, çocuk içindir!» kuralına bağlı bir müdürünü tanırlar. Çocuk, yıl içinde «denemesiz» bir okula verilir; iki gün içinde - anlayışlı bir öğretmenin elinde - morali düzelir.

BAĞLAYIŞ:

İnsan öğretmen olmaz, öğretmen doğar! Bu kesin yargıdan kaçınacağım. Bugün, öğretmen «olmak» için, arkada kalmış, hatâ tek bir öğretmenin bile kendi arkasında bıraktığı denemeler vardır. Eğitim ve öğretim teorileri, uygulamaları gün geçtikçe yaygınlaşıyor, derinleşiyor. Demokrasi, sadece politikacılardan malî değildir. Demokrasi bir madde değil, bir anlayıştır; bütün kuruluşlara sızar. Demokrasinin eğitimde en çok istenilen gereksinmesi duyulan bir öğe olduğu kuşkusuzdur.

Öğretmen yukarıda iki kez andığım ilkeye bağlandığı ölçüde iyi bir öğretmen olacaktır. Öğretmenin en «insafsız» eleştiricisi çocuktur; çocuğun çoğu zaman ya ramazlık, saygısızlık gibi karşılama yargılarını ihtiyatla izlemek gerekiyor. Ana - babanın da daha, da uzak birer gözlemci olarak denetleme güçlerini hesaptan ayrı tutmamak gerekiyor. Yine de son durak öğretmendir. Öğretmen, bütün ışıkları toplayan, sonra bunları en iyi biçimde dağıtan bir odak (mihrak) tür.

Hepimizin yüzü ona çevrilmiş değil mi?

BAYAN MEMUR
ARANIYOR

EN AZ ORTAOKUL MEZUNU (EVRAK — DOSYA MEMURLUĞU YAPACAK, DAKTİLO) DA YANLIŞSIZ, ÇABUK YAZACAK BİR BAYAN MEMUR ARANIYOR.

ÜCRET DOLGUNDUR

Müracaat Posta Kutusu 17 - Ulus Ankara

(Ulus - 5310)

Evler için — Zarif — Ucuz — Kullanışlı

DONDURMA MAKİNELERİMİZ

gelmiştir. Gür. Limited Ulus Bankalar Caddesi 14 Tel : 114156.

(Heriş - 4976) 5380

İLAN

Sümerbank Genel Müdürlüğünden

Pamuk Eksperti Yetiştirilmek üzere Sanat Enstitüsü ve Sanat Okulu mezunları tercih edilerek kaydıyla Ziraat Fakültesi Ziraat Lisesi, Lise ve Ticaret Lisesi mezunu 10 adet personel alınacaktır.

Sümerbank Pamuk Eksperti Yetiştirme Kursu Talimatname-

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtı

Ismayıl Hakkı Baltacıoğlu Koleksiyonu

BLTBIO0200205